

Брюксел, 11 март 2026 г.
(OR. en)

7240/26

EF 66
ECOFIN 329
FSC 6
ESMA
ESRB
ECB
EIOPA
SRB
EBA

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
До:	Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2026) 119 final
Относно:	ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ относно подготвеността във финансовия сектор на ЕС

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2026) 119 final.

Приложение: COM(2026) 119 final

Брюксел, 10.3.2026 г.
COM(2026) 119 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно подготвеността във финансовия сектор на ЕС

1. Въведение

Европейският съюз е изправен пред нарастващи рискове и безпрецедентни заплахи в множество сектори. Тези рискове варират от повишена несигурност, геополитическо напрежение и конфликти, рискове за киберсигурността и манипулиране на информация до изменението на климата и нарастващите рискове от природни бедствия. За да се повиши способността на ЕС да предвижда, предотвратява и реагира на тези заплахи, на 26 март 2025 г. Комисията и Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) представиха съвместно европейската стратегията за Съюз на подготвеност ¹. Финансовият сектор на ЕС играе ключова роля за поддържането на жизненоважни обществени функции при всякакви обстоятелства. Ето защо, като част от стратегията за Съюз на подготвеност и в изпълнение на действие 25 от приложението към съвместното съобщение, Комисията предприема цялостна оценка на равнището на подготвеност във финансовия сектор. По-специално тя оценява капацитета на сектора да продължи да изпълнява критичните си функции, като например да извършва плащания и да финансира икономиката, при всякакви обстоятелства.

Законодателството на ЕС в областта на финансовите услуги се гради върху стабилни традиции на разумност, предпазливост, устойчивост и предвиждане. Целите са ясни: да се запази финансовата стабилност, организираното преобразуване на проблемни финансови институции, управлението на кризи и гарантирането на депозитите, защитата на инвеститорите и почтеността на пазара. ЕС завърши цялостна реформа на своите пруденциални правила и на структурата на банковия надзор след Голямата финансова криза, започнала през 2007 г. С тези реформи бяха укрепени финансовите институции на ЕС, неговите капиталови пазари и доставчиците на инфраструктурни услуги на финансовите пазари.

Днес финансовият сектор на ЕС е постигнал високо равнище на устойчивост чрез консолидиране на три стълба: i) капитал, основаващ се на риска, за банките и финансовите институции, ii) изисквания за управление и прозрачност, и iii) механизми за надзорно сътрудничество между държавите членки и между секторите. ЕС е въвел политики и принципи, благодарение на които се изготвят непрекъснати оценки на рисковете от изключителни събития в рамките на оперативния риск, непрекъснатостта на стопанската дейност и планове за действие при извънредни ситуации.

През последните години рамката на ЕС беше изпитана при няколко случая на възникване на кризи, като например пандемията от COVID-19, руската агресия срещу Украйна, регионалната банкова криза в САЩ и кризата с Credit Suisse през 2023 г., прекъсванията на електрозахранването, кибератаките и хибридните инциденти. В контекста на тези кризи финансовият сектор на ЕС демонстрира устойчивост и издръжливост. Органите на равнището на ЕС и на национално равнище действаха бързо и ефективно.

По принцип подготвеността не е статично, а динамично, ориентирано към бъдещето състояние. Тя изисква непрекъснат цикъл на планиране, обучение, оборудване,

---

¹ Комисията и ЕСВД публикуваха [съвместно съобщение](#) относно [стратегията за Съюз на подготвеност](#).

изпитване, оценка и подобряване. Тя изисква съсредоточаване върху готовността за справяне с всички опасности чрез предвиждане на рисковете, развиване на способности, координиране между секторите (правителствени, частни, публични) и извличане на поуки от минали събития, за да се изградят устойчиви общности, които могат да предотвратяват, защитават и да се възстановяват, когато настъпи криза. Това важи също и за финансовия сектор.

В настоящия доклад се прави преглед на текущото състояние на подготвеност на финансовия сектор на ЕС въз основа на продължаващите обсъждания с Европейската централна банка, Европейските надзорни органи, Европейския съвет за системен риск, Единния съвет за реструктуриране, държавите членки и сектора на финансовите услуги.

2. Подготвеност на единния пазар на ЕС

На равнището на ЕС подготвеността във финансовия сектор се подобри през последните няколко години чрез законодателни мерки и чрез създаването на структури за управление на равнището на ЕС, които отразяват трансграничния характер на финансовия сектор на ЕС. Управлението се основава на два стълба: нормативни правила на ЕС и органи на ЕС. Тази структура се допълва от набор от мерки, приети на равнището на еврозоната, на регионално равнище (с участието на няколко държави членки) и на равнището на държавите членки.

2.1 Законодателство на ЕС, което урежда финансовия сектор

Финансовият сектор се регулира както от специфично за сектора, така и от междусекторно законодателство.

Секторно законодателство

Специфичното за сектора законодателство включва Директивата и Регламента за капиталовите изисквания (ДКИ/РКИ)², Платежоспособност П³, Директивата за пазарите на финансови инструменти II (ДПФИ II)⁴, Регламента за европейската пазарна

---

² Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на Директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО (ДКИ);

Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (РКИ).

³ Консолидиран текст: Директива 2009/138/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. относно започването и упражняването на застрахователна и презастрахователна дейност (Платежоспособност II).

⁴ Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Директива 2002/92/ЕО и на Директива 2011/61/ЕС (ДПФИ II).

инфраструктура (РЕПИ)⁵ и Регламента за централните депозитари на ценни книжа (ЦДЦК)⁶. С тези законодателни актове се въвеждат пруденциални изисквания, за да се гарантира устойчивостта, стабилността и доброто функциониране на финансовите институции, финансовата инфраструктура и финансовата система.

От гледна точка на подготвеността няколко специфични за сектора законодателни акта определят изискванията, уреждащи управлението на оперативния риск, оперативната устойчивост, устойчивостта на ИКТ, непрекъснатостта на стопанската дейност и управлението на кризи. Например, в банковия сектор РКИ/ДКИ, Директивата за възстановяване и реструктуриране на банките (ДВПБ)⁷, Регламентът за единния механизъм за реструктуриране (РЕМП)⁸ и Директивата относно схемите за гарантиране на депозитите (ДСГД)⁹ гарантират, че банките имат устойчивостта да издържат на широк спектър от потенциални рискове, включително екстремни събития. От банките се очаква да прилагат стабилни рамки за ръководство и управление на риска, включително подобрена непрекъснатост на стопанската дейност, планове за комуникация и възстановяване, за да се справят ефективно с широк спектър от рискове. Основните характеристики на мерките за справяне със сценариите на риск, както за предпазване, така и за реагиране, включват специфични *ex ante* изисквания за банките, като например планове за възстановяване и планове за реструктуриране, изисквани съгласно РЕМП и ДВПБ.

Освен банките и застрахователните предприятия, регулирани съгласно Платежоспособност II, инвестиционните посредници — съгласно ДПФИ II, и пазарните инфраструктури, като централните контрагенти (ЦК) и централните депозитари на ценни книжа, са предмет на подобни изисквания, за да се гарантира управлението на оперативната устойчивост, както и на риска в областта на ИКТ, непрекъснатостта на стопанската дейност и кризите. Те се допълват от изисквания за подобряване на планирането на възстановяването и реструктурирането, когато е необходимо. Управлението на активи и небанковото финансово посредничество също са предмет на широка и все по-всеобхватна регулаторна рамка на ЕС, включително Директивата за предприятията за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа, Директивата за

---

⁵ Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на трансакции (РЕПИ).

⁶ Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. за подобряване на сетълмента на ценни книжа в Европейския съюз и за централните депозитари на ценни книжа, както и за изменение на директиви 98/26/ЕО и 2014/65/ЕС и Регламент (ЕС) № 236/2012.

⁷ Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници и за изменение на Директива 82/891/ЕИО на Съвета и директиви 2001/24/ЕО, 2002/47/ЕО, 2004/25/ЕО, 2005/56/ЕО, 2007/36/ЕО, 2011/35/ЕС, 2012/30/ЕС и 2013/36/ЕС и на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета (ДВПБ).

⁸ Регламент (ЕС) № 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 юли 2014 година за установяването на еднообразни правила и еднообразна процедура за реструктурирането на кредитни институции и някои инвестиционни посредници в рамките на Единния механизъм за реструктуриране и Единния фонд за реструктуриране и за изменение на Регламент (ЕС) № 1093/2010 (РЕМП).

⁹ Директива 2014/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. относно схемите за гарантиране на депозити (ДСГД)

лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове, и Регламента за фондовете на паричния пазар. Тези инструменти налагат изисквания относно управлението на риска, управлението на ликвидността, ливъриджа, оценките и прозрачността, за да се укрепи стабилността на сектора. Действията за развитие на съюза на спестяванията и инвестициите (ССИ) чрез разгръщане на способността на финансовия сектор на ЕС да насочва спестяванията към продуктивни инвестиции, като по този начин се подобрява поделянето на риска и диверсификацията във финансовия сектор на ЕС, ще подобрят цялостната му устойчивост и подготвеност.

Европейската централна банка (ЕЦБ) — единният надзорен орган по отношение на банките в 21 държави членки — и националните компетентни органи в рамките на еврозоната и извън нея поставят финансовата и оперативната устойчивост на банките в центъра на своите приоритети в областта на надзора. По-специално банките се насърчават да вземат надлежно под внимание геополитическите рискове и да ги интегрират в своите процеси за управление на риска. В този контекст банките следва да разгледат експозициите към контрагенти в държави извън ЕС, потенциалното въздействие на чуждестранните санкции върху експозициите и зависимостите от външни доставчици на услуги и от инфраструктури. Освен това банките следва да разработят стабилна рамка за управление и защита срещу кибер- и други заплахи, които могат да засегнат оперативната им устойчивост. Това включва мерки за повишаване на безопасността и защита срещу физически щети. Освен специфичните за отделните институции мерки пруденциалната рамка на ЕС за банковия сектор е насочена и към по-общи, обхващащи цялата система и трансгранични канали на риска.

Рамката за управление на кризи създава инструментариум, който може да се използва, когато е застрашена жизнеспособността на доставчика на критична функция. Преработената банкова нормативна уредба за управление на кризи и гарантиране на депозитите, по която беше постигнато политическо споразумение през юни 2025 г., представлява важна стъпка към това системата на ЕС за управление на кризи да бъде още по-ефективна, особено за по-малките и средните банки.

Важен аспект на подготвеността във финансовия сектор е наличието на инструменти, които позволяват на обществеността да извършва разплащания както в брой, така и по електронен път. Ключова мярка на ниво Евросистема, гарантираща наличността на **паричните средства** при всякакви обстоятелства, е поддържането на общи стратегически резерви от евробанкноти. ЕЦБ е централният орган за координация и вземане на решения и тя провежда периодични учения за управление на кризи, включително потенциална кризисна комуникация. На национално равнище националните централни банки (НЦБ) поддържат планове за непрекъснатост на дейността, за да се гарантира наличието на възможности за теглене и внасяне на пари в брой.

Успоредно с това предложението относно статута на евробанкнотите и евромонетите като законно платежно средство, представено от Комисията на 28 юни 2023 г., има за цел да гарантира, че евробанкнотите остават широко прието и леснодостъпно

разплащателно средство за хората, предприятията и публичните субекти в цялата еврозона. Изискванията за поддръжане на добре функционираща инфраструктура за пари в брой при обичайни условия спомагат за наличието на пари в брой при извънредни ситуации. Предложението на Комисията не включваше разпоредба относно устойчивостта, но Съветът я добави в своя мандат за преговори, като се изисква държавите членки да въведат план за устойчивост на паричните средства или комбинация от еквивалентни мерки.

Освен това Директивата за платежните услуги 3 (ДПУ3), по която беше постигнато политическо споразумение през ноември 2025 г., има за цел да се подобри достъпът до парични средства в магазините, като на търговците на дребно се позволи да предлагат възможност за теглене на пари в брой без покупка и до определен лимит. По този начин използването на пари в брой става по-удобно, особено в селските райони, като се изясняват правилата за търговците на дребно и лицата, обслужващи банкомати.

В допълнение към наличността на пари в брой, от решаващо значение е да се поддържа непрекъснатостта на **платежните услуги**, включително картовите плащания, плащанията чрез прехвърляне от сметка по сметка (включително чрез мобилни телефони), достъпът до платежни сметки и способността за извършване на депозирание, за да се запази общественото доверие във финансовата система, да се поддържа общественият ред и да се гарантират основните функции на икономиката в случай на широко разпространено смущение, като се предоставя на обществеността непрекъснат достъп до основни услуги.

С текущата Директива за платежните услуги 2 (ДПУ2) се уреждат други аспекти, включително управлението на оперативните рискове и рисковете за сигурността и докладването на значителни инциденти. Целта е да се укрепят сигурността и устойчивостта на платежните системи в целия ЕС.

Евросистемата насърчава безопасността и ефективността на платежните системи. С нея бяха въведени надзорни изисквания за справяне с ключовите сценарии за риска, определени за европейската платежна екосистема. Рамките определят всеобхватен набор от изисквания за управление на оперативните рискове. Те включват мерки за управление на непрекъснатостта на стопанската дейност и своевременно възстановяване, заедно със специфични разпоредби за информационна сигурност, киберустойчивост, физическа сигурност, възлагане на дейности на външни изпълнители, управление на ИТ рискове и други свързани области. Рамката обхваща електронните платежни инструменти (като банкови карти, директни дебити, кредитни преводи, електронни пари и цифрови портфейли), както и схемите (напр. картови мрежи) и приложенията (напр. електронни портфейли), които позволяват използването им.

За да се осигури по-голяма защита, в член 15 от Регламента за ЕЦБ се определят други изисквания за платежните системи от системно значение (ПССЗ). В него се изисква например системите да гарантират възстановяване в рамките на два часа (включително чрез използването на алтернативни центрове), а операторите на ПССЗ да бъдат в

състояние да извършат сетълмента на всички дължими на определен ден плащания до края на работния ден, в който е настъпил инцидентът.

Проектът за създаване на цифрово евро — цифрова форма на пари в брой, допълваща физическите парични средства и частните платежни решения — ще даде на обществеността допълнителен начин на разплащане, като същевременно ще насърчи цифровото и финансовото приобщаване. Като първата единна общоевропейска платежна система цифровото евро също ще спомогне за запазването на международната роля на еврото. Чрез укрепване на отворената стратегическа автономност на ЕС и разширяване на обхвата на наличните платежни инструменти, проектът за цифрово евро има за цел по-нататъшно укрепване на цялостната устойчивост на платежните услуги. Що се отнася до предложението относно статута на законно платежно средство, Съветът добави допълнителни разпоредби за повишаване на устойчивостта на цифровото евро. В този контекст портфейлите за европейска цифрова самоличност (EUDI) ще бъдат оперативно съвместими с потребителските интерфейси за цифровото евро, осигурявайки сигурно и безпроблемно удостоверяване на потребителя¹⁰.

Междусекторно законодателство във финансовия сектор

В допълнение към финансовото законодателство, посочено по-горе, актът за оперативната устойчивост на цифровите технологии (DORA) е предназначен за финансовия сектор законодателен акт, който се прилага в целия финансов сектор на ЕС. Той обхваща 20 различни вида финансови субекти, включително кредитни институции, доставчици на платежни услуги, инфраструктури на финансовите пазари, застрахователни дружества, агенции за кредитен рейтинг и лица, управляващи активи.

С DORA се поставя силен акцент върху устойчивостта на финансовите субекти, върху тяхното равнище на подготвеност да издържат на потенциални смущения в областта на ИКТ и върху управлението на рисковете, произтичащи от зависимостта на финансовите субекти от трети страни доставчици на услуги в областта на ИКТ, включително системни и концентрационни рискове, породени от доставчици на ИКТ, които са от решаващо значение за финансовия сектор на ЕС. С DORA се установява хармонизирана и стабилна рамка за укрепване на способността на финансовия сектор на ЕС да предотвратява, да издържа, да реагира на смущения, свързани с ИКТ, и да се възстановява от такива. Финансовите субекти трябва да въведат цялостна рамка за управление на риска в областта на ИКТ, която да обхваща управлението, инвентаризацията на активите, установяването на риска, защитата, откриването, реагирането, възстановяването и непрекъснатото подобряване. По този начин се гарантира, че уязвимостите и устойчивостта в системите и процесите се управляват проактивно. От финансовите субекти също така се изисква да откриват, класифицират и

---

¹⁰ С рамката за европейска цифрова самоличност се установява сигурна и надеждна екосистема за електронна идентификация и удостоверяване на автентичността, както и за използването на цифрови доказателства, които ще бъдат достъпни за всички граждани на ЕС до края на 2026 г. Европейските портфейли за цифрова самоличност ще бъдат от пряка полза за устойчивостта и подготвеността на финансовия сектор на ЕС за кризи, защита срещу измами и кражба на самоличност при плащанията, присъединяването на клиенти и други финансови услуги.

докладват на компетентните органи за съществени инциденти с ИКТ, като използват договорени определения, прагове и срокове, за да се даде възможност за координирани ответни действия в различните юрисдикции. В него се изисква редовно изпитване и оценки на техните процеси, инструменти и договорености за устойчивост и подготвеност.

Финансовите субекти трябва също така да управляват рисковете, свързани с използването на външни доставчици на услуги в областта на ИКТ, най-вече критични доставчици трети страни (КДТС). С DORA се възлага на финансовите субекти да полагат дължима грижа по отношение на рисковете от концентрация, преди да сключват нови договори с доставчици на ИКТ трети страни (ДТС). DORA включва механизъм за надзор, при който трите европейски надзорни органа (ЕНО)¹¹ упражняват общоевропейски надзор върху третите страни критични доставчици на услуги (КДТС) в областта на ИКТ, като по този начин се подобрява цялостната оперативна устойчивост на цифровите технологии в целия финансов сектор на ЕС. През ноември 2025 г. ЕНО публикуваха списъка на определените трети страни критични доставчици на услуги в областта на ИКТ съгласно DORA. Рамката DORA е особено подходяща за управление на киберсигурността, свързаността, подготвеността и оперативните рискове със силно международно измерение.

Освен DORA, който представлява *lex specialis* за финансовия сектор, финансовият сектор също е обхванат от хоризонтални договорености за сътрудничество във връзка с физическата и цифровата устойчивост съгласно Директивата относно устойчивостта на критичните субекти (CER)¹² и Директивата МИС 2.

С Директивата CER се създава всеобхватна рамка за осигуряване на устойчивостта на критичните субекти по отношение на всички опасности. С нея се изисква извършването на оценки на риска, създаването на национални стратегии и специфични мерки за устойчивост за определени критични субекти, за да се гарантира, че те са в състояние да продължат да предоставят жизненоважни обществени функции. Въпреки че директивата включва банковия сектор и инфраструктурите на финансовите пазари като критични сектори, финансовият сектор е извън обхвата на всички съществени изисквания на CER, тъй като е обект на много по-специфични изисквания съгласно DORA. Въпреки това финансовият сектор остава в приложното поле на Директивата CER по отношение на хоризонталните договорености за сътрудничество.

С Директивата МИС 2 се осигурява по-обща рамка за киберсигурността в различни критични сектори. DORA се счита за *lex specialis* по отношение на Директивата МИС 2,

---

¹¹ Трите ЕНО са Европейският банков орган (ЕБО), Европейският орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (ЕОЗППО), както и Европейският орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП).

¹² Директива (ЕС) 2022/2557 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. за устойчивостта на критичните субекти и за отмяна на Директива 2008/114/ЕО на Съвета. В член 5, параграф 5 от директивата е предвидено Комисията да разработи в сътрудничество с държавите членки незадължителен общ образец за докладване за целите на спазването на член 5, параграф 4.

което означава, че изискванията относно управлението на риска и докладването на инциденти, определени в DORA, се прилагат като специфичен за сектора юридически акт на Съюза вместо Директивата МИС 2. Както беше съобщено от Комисията в нейните насоки относно прилагането на член 4, параграфи 1 и 2 от Директивата МИС 2¹³, някои определени в тази директива разпоредби, които са от съществено значение за осигуряването на подготвеност и за постигането на високо равнище на устойчивост на финансовите субекти, продължават да се прилагат, включително изискванията за приемане на стратегия за киберсигурност и създаване на национална рамка за справяне с киберкризи (със задължението да се определят органи за справяне с киберкризи и да се приемат национални планове за мащабни киберинциденти и реакция при кризи), които обхващат банковия сектор и инфраструктурата на финансовите пазари. Освен това екипите за реагиране при инциденти с компютърната сигурност („ЕРИКС“) и Европейската мрежа за връзка на организациите при киберкризи (EU-CyCLONe) следва да изпълняват своите задачи по отношение на банковия сектор и инфраструктурата на финансовите пазари.

Мерките за подготвеност, очертани за финансовия сектор, са създадени така, че да се постига баланс между необходимостта от устойчивост и принципа на пропорционалност. Регулаторните и надзорните изисквания са съобразени с размера, сложността и системното значение на институциите, за да се избегне непропорционална тежест за по-малките субекти. За да се избегне ненужна административна тежест, с хармонизирани рамки като DORA се рационализират изискванията в целия сектор, като се осигурява последователност, а същевременно се намалява дублирането на усилия.

2.2 Органи на ЕС: инструменти и сътрудничество

На органите на ЕС са поверени специфични инструменти, които могат да бъдат задействани при извънредни ситуации и които поддържат договорености за подготвеност, за да се гарантира непрекъснатост на дейността. Например на трите ЕНО са предоставени извънредни правомощия съгласно учредителните им регламенти. След като дадена извънредна ситуация бъде официално призната от Съвета (съгласно член 18 от регламентите за ЕНО), те могат временно да ограничат финансовите дейности съгласно член 9 чрез индивидуални решения. Те също така изпълняват обща функция за координация между националните органи и в рамките на Европейската система за финансов надзор (ЕСФН) (член 31).

Както бе посочено по-горе, ЕЦБ е единният надзорен орган за банките в 21 държави членки, които участват в единния надзорен механизъм, като осигурява последователен пруденциален надзор в цялата област. Единният съвет за преструктуриране е единният орган за преструктуриране за тези държави членки, който отговаря за организираното

---

¹³ C(2023)6068.

преструктуриране на банки в затруднение, като по този начин се запазва финансовата стабилност и се свеждат до минимум разходите за данъкоплатците.

За да се повиши оперативната устойчивост, всички органи на ЕС са разработили вътрешни правила за непрекъснатост на дейността, мерки за подготвеност и процедури за управление на критични инциденти, за да се справят с разнообразни опасности. Те редовно изпитват тези мерки, за да осигурят непрекъснатост на дейността и да установят най-критичните от гледна точка на времето работни процеси, които трябва да се извършват при извънредна ситуация, и съответното им равнище.

Като се има предвид необходимостта от запазване на целостта и доброто функциониране на единния пазар и високата степен на взаимосвързаност и риск от въздействие върху други области във финансовия сектор на ЕС, координацията между различните органи на ЕС и участието на държавите членки е от съществено значение за предвиждането и управлението на кризи, които имат потенциал да засегнат едновременно няколко части на ЕС. Ранното включване и бързото сътрудничество са от съществено значение както при планирането, така и на всеки етап от кризата. За да се улесни сътрудничеството и да се обменя информация, която може да бъде от значение и при криза, няколко органа на ЕС са сключили инструменти за сътрудничество помежду си или с националните компетентни органи, или националните органи за преструктуриране, или са сключили меморандуми за разбирателство (напр. меморандум за разбирателство между ЕЦБ и ЕСП) и също така провеждат симулации, за да се гарантира адекватна подготвеност за действия при криза.

Важен крайъгълен камък в тези усилия представлява Рамката на Европейския съюз за координация на системните киберинциденти (ЕС-РКСКИ), създадена от ЕНО през януари 2025 г. Тази рамка осигурява стратегическа основа за сътрудничество по време на значими киберинциденти¹⁴. Тя има за цел да се улесни бързият обмен на информация и съвместните ответни действия, като се въведат протоколи за оценка и смекчаване на заплахите в държавите — членки на ЕС.

Освен това през юни 2025 г. Съветът прие концепция за управление на кризи в областта на киберсигурността¹⁵ като важно ръководство за държавите членки за подобряване на тяхната подготвеност, способности за откриване и реагиране при инциденти, свързани с киберсигурността, въз основа на всички съответни механизми, включително създадените с Директивата МИС 2, DORA (ЕС-РКСКИ) и Законодателния акт за киберсолидарност.

По тази рамка могат да се провеждат редовни учения, за да се гарантира, че способностите за готовност и реакция остават стабилни и ефективни. Освен това на международно равнище Протоколът за реагиране при киберинциденти на Г-7 има за цел да се обединят глобалните усилия за реагиране на киберзаплахите, засягащи финансовия

---

¹⁴ ЕС-РКСКИ също така прилага член 49 от DORA с цел подобряване на координацията с други кризисни рамки на ЕС.

¹⁵ Препоръка на Съвета от 6 юни 2025 г. за концепция на ЕС относно управлението на кризи в областта на киберсигурността, *ОВ С, С/2025/3445, 20.6.2025 г.*, <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3445/oj>

сектор, и да се осигурят навременни и координирани ответни действия в различните юрисдикции.

Всеки орган на ЕС извършва редовни оценки на риска и прилага други мерки за установяване на най-важните рискове по отношение на правомощията и функциите на всеки орган. Оценките на риска се извършват в сътрудничество с националните органи, като допринасят за разработването на споделено и по-задълбочено разбиране на картината на рисковете и рисковете, върху които трябва да се постави приоритет. Оценките на риска често се използват в системите за ранно предупреждение, които от своя страна са част от рамките за подготвеност на органите на ЕС. Освен това съществуващите регулаторни и надзорни договорености между органите на ЕС и заинтересованите страни от частния сектор позволяват продължаване на диалога относно реципрочните очаквания по отношение на подготвеността¹⁶.

2.3 Рамки на национално и регионално равнище

В допълнение към законодателството на равнището на ЕС държавите членки са разработили свои собствени национални схеми за подготвеност¹⁷. Тези схеми обикновено не обхващат само финансовия сектор, а цялостната подготвеност на обществото на национално равнище. Поради тази причина националните схеми се различават в отделните държави членки, като отразяват различните национални правителствени и административни структури, както и обхвата на компетентностите. В същото време тези национални схеми функционират в съгласувана рамка на ЕС и във все по-голяма степен взаимодействат с договореностите на равнището на ЕС и механизмите за трансгранична координация.

Подготвеността на финансовия сектор винаги е ключов елемент в националните стратегии за подготвеност. Този сектор е водещ по отношение на подготвеността, което е пример за други сектори. Националните стратегии за подготвеност за финансовия сектор надхвърлят достиженията на *правото* на ЕС, като са насочени към националните оперативни въпроси. Различията между националните финансови системи (напр. основните характеристики на националния банков сектор, степента на използване на пари в брой, въвеждането на еврото, участието в банковия съюз) са естествено отразени в начина, по който се оценява и гарантира равнището на националната подготвеност на финансовия сектор.

Имайки предвид ключовата роля на публичните органи, особено в случай на криза или значителен инцидент, трябва да останат на разположение надеждни функции за краткосрочно финансиране, за да се избегне недостиг на ликвидност или финансиране на равнището на държавния и публичния сектор в по-общ план и да се избегнат по-общи

---

¹⁶ В европейската стратегията за Съюз на подготвеност се признава значението на тези партньорства. Ключовите действия 36 и 37 имат за цел да се създаде публично-частна работна група по въпросите на подготвеността и да се разработят публично-частни протоколи за извънредни ситуации във всички сектори.

¹⁷ Като част от работата си за изпълнение на правомощията съгласно действие 25 от приложението към съвместното съобщение относно стратегията за Съюз за подготвеност, Комисията също така разви продължаващите дискусии с държавите членки относно схемите за подготвеност.

последници за обществото по отношение на общественото доверие и финансовата стабилност. Това обаче не се отнася по един и същ начин за всички кризисни рамки: по-специално реструктурирането на банките има за цел да се ограничи зависимостта от публични средства чрез механизми за споделяне на загуби и финансирано от промишлеността реструктуриране.

За да се гарантира устойчивостта на функциите на правителствата за краткосрочно финансиране, националните служби за управление на дълга (СУД) са разработили планове за непредвидени обстоятелства и непрекъснатост на дейността, за да продължат да работят и в случай на криза. Тези договорености все повече се допълват с обмен на най-добри практики и координация както на равнището на ЕС, така и на регионално равнище.

Освен това Европейският механизъм за стабилност (ЕМС) предлага няколко инструмента за финансова помощ, предназначени за запазване на финансовата стабилност чрез предоставяне на помощ на членовете на ЕМС, за да се повиши капацитетът на еврозоната за управление на затрудненията, свързани с държавния дълг и банковия сектор. Тези инструменти са предназначени за справяне със системни кризи и допълване на оперативната подготвеност на национално равнище и на равнището на ЕС за сценарии на по-осезаеми смущения. Някои държави членки са разработили двустранни договорености, за да гарантират наличието на краткосрочно финансиране, в случай че някоя от основните функции на СУД стане недостъпна. С финализирането на предстоящата промяна в Договора за ЕМС ще се укрепи допълнително защитният механизъм на еврозоната.

Успоредно с това съществуват регионални форуми за координация, като например Северния балтийски механизъм за сътрудничество — важна регионална инициатива, насочена към държавите в района на Балтийско море. Тези форуми насърчават сътрудничеството в областта на финансовия надзор и управлението на кризи, обменът на информация относно оценките на риска и стратегическото планиране. Те илюстрират как регионалното сътрудничество може да подобри подготвеността.

Няколко държави членки са разработили специални партньорства или форуми между частния и публичния сектор в контекста на своите национални схеми за подготвеност (включващи представители на няколко частни сектора).

Като цяло тези договорености на равнището на ЕС и на регионално и национално равнище са част от многопластова рамка за подготвеност, при която координацията и сътрудничеството на равнището на ЕС и на регионално равнище се допълват от национални действия.

3. Стрес тестове

Стрес тестването е ключов аспект на подготовеността, признат в препоръката на Съвета относно укрепването на устойчивостта на критичните инфраструктури¹⁸. Във финансовия сектор стрес тестването вече е неразделна и съществена част от надзора на финансовите институции и доставчиците на инфраструктурни услуги за финансовите пазари. Стрес тестовете укрепват подготовеността на финансовия сектор, като симулират тежки кризи (като рецесии, климатични шокове или кибератаки), за да разкрият уязвимости в капитала и ликвидността на финансовите институции. Това принуждава институциите и доставчиците да подобряват управлението на риска, да увеличат капиталовите буфери, да усъвършенстват стратегическото планиране и да изграждат устойчивост срещу бъдещи сътресения, като подобряват общата финансова стабилност и изграждат доверие на пазара.

Със стрес тестването също така се подпомага подготовеността чрез откриване на общосистемни и трансгранични канали на риска, включително източници на глобална финансова нестабилност, геополитическо напрежение, киберинциденти и смущения в критичната инфраструктура.

В банковата система Европейският банков орган (ЕБО) има правомощия да инициира и координира стрес тестове за банковия сектор в рамките на ЕС. Въз основа на тези правомощия ЕБО провежда на всеки две години стрес тест в целия ЕС, който обхваща около 75 % от банковия сектор. С ДКИ също така се възлага на компетентните органи да извършват надзорни стрес тестове на поднадзорните им институции, когато е уместно, но най-малко веднъж годишно. Освен това ЕБО издаде насоки, за да гарантира, че властите използват обща методика при провеждането на годишни надзорни стрес тестове.

В рамките на банковия съюз ЕЦБ редовно провежда стрес тестове, анализи на сценарии и симулации, за да подпомогне процеса на надзорен преглед и оценка. ЕЦБ също така извършва целеви прегледи на споразуменията за киберустойчивост и за възлагане на дейности на външни подизпълнители.

В сектора на застраховането и институциите за професионално пенсионно осигуряване ЕОЗППО провежда редовни стрес тестове в целия ЕС за застрахователни и презастрахователни предприятия и за институции за професионално пенсионно осигуряване (ИППО)¹⁹ на всеки три години, включващи компонент за киберриск и климатичен риск.

Европейският орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП) провежда редовни стрес тестове в целия ЕС на устойчивостта на ЦК в рамките на оценките в съответствие с член 32 от Регламента за ЕОЦКП и член 24а от РЕПИ. Въпреки че тези тестове са насочени към

---

¹⁸ Препоръка на Съвета от 8 декември 2022 г. относно координиран подход на равнището на Съюза за укрепване на устойчивостта на критичната инфраструктура (2023/С 20/01).

¹⁹ В няколко държави членки институциите за професионално пенсионно осигуряване не попадат в обхвата на Директивата за ИППО II и следователно не се регулират съгласно правилата на ЕС. Тези пенсионни фондове не подлежат на стрес тестване от ЕОЗППО.

устойчивостта на ЦК да издържат на неблагоприятно развитие на пазара, ЕОЦКП включва и други видове външни рискове.

Европейският съвет за системен риск (ЕССР) изготвя неблагоприятни сценарии за стрес тестовете за ЕБО (банки), за ЕОЗППО (застраховане, пенсионни фондове) и за ЕОЦКП (ЦК).

С Директива 2014/49/ЕС относно схемите за гарантиране на депозитите (СГД) от държавите членки се изисква да изпълняват задачите си съгласно директивата. След това резултатите от тези тестове се използват от ЕБО за извършване на партньорски оценки за проверка на устойчивостта на СГД.

4. Прогноза

Финансовият сектор на ЕС се основава на стабилна и многопластова рамка за подготвеност. Рамката се състои от специфично секторно законодателство, междусекторно законодателство и механизми за сътрудничество между секторите и между държавите членки. Подготвеността на финансовия сектор на ЕС има и външно измерение, чрез което ЕС укрепва не само финансовата си стабилност, но и ролята си на надежден и заслужаващ доверие финансов сектор на световно равнище.

Финансовият сектор на ЕС е доказал своята устойчивост по време на минали кризи. Той е доказал способността си да устоява на неблагоприятните последици от пандемията от COVID-19, агресията на Русия спрямо Украйна, финансовите кризи в други юрисдикции, кибератаките и много други проблеми.

Въпреки това, имайки предвид безпрецедентните заплахи и по-несигурната геополитическа среда, пред която е изправен ЕС, е важно нивото на подготвеността на финансовия сектор на ЕС да бъде непрекъснато оценявано. ЕС напредва в тази насока и може да задейства всички необходими корекции, за да се гарантират бързи, съгласувани и пропорционални превантивни и противодействащи действия както на равнището на ЕС, така и на равнището на държавите членки, с цел да се поддържа постоянен курс и да се запазят жизненоважните функции на финансовия сектор на ЕС. В бъдеще се очаква с развитието на ССИ и с въвеждането на цифровото евро да се подобри цялостната устойчивост на финансовия сектор на ЕС и да се повиши допълнително равнището на неговата подготвеност.